

รายงาน

ของ

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

(ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม)

แผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง
เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) และ
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

ด่วนที่สุด

(สำเนา)

ที่ (สปช) ๓๘๑๗/๒๕๕๘

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) และขอเสนอร่างพระราชบัญญัติ จำนวน ๑ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

อ้างถึง หนังสือสภาปฏิรูปแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ (สปช) ๓๘๖๘/๒๕๕๘ เรื่อง รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. เอกสารแก้ไขเพิ่มเติมรายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) หน้า ๑๗ - ๒๒ (เอกสารหมายเลข ๑)
๒. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เอกสารหมายเลข ๒)

ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สภาปฏิรูปแห่งชาติ ได้เสนอรายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบรายงานแผนปฏิรูป นั้น

ในการนี้ คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ได้พิจารณาและมีมติในคราวประชุมของคณะกรรมการ ครั้งที่ ๒๘ วันพุธที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) และนำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ขอแก้ไขรายงาน

๑.๑ ขอแก้ไขรายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) โดยตัดประเด็น ๓.๑ การผลักดันพระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน หน้า ๑๗ - ๒๒ ออก และให้ใช้ความตามที่ขอแก้ไขแทนทั้งฉบับ (เอกสารหมายเลข ๑)

๑.๒ ขอเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (เอกสารหมายเลข ๒)

๒. นำเสนอร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ

/จึงกราบเรียน...

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ
และเสนอรายงานพร้อมทั้งร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวไปยังคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อำพล จินดาวัฒนะ

(นายอำพล จินดาวัฒนะ)

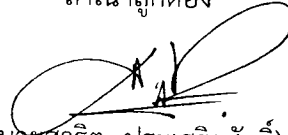
ประธานกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๘

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

รัตติยา ร่าง/ทาน
นิภาพร/พิมพ์

เอกสารแก้ไขเพิ่มเติม

รายงานแผนปฏิรูปวาระปฏิรูปที่ ๒๘ : ระบบเพื่อส่งเสริมชุมชนเข้มแข็ง
เรื่อง การปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง (รอบ ๒) หน้า ๑๗ - ๒๒
ประเด็น ๓.๑ การผลักดันพระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน

๒. การจัดการทุนและทรัพยากรโดยชุมชน

ประเด็น ๒.๑ (ร่าง) พระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. ....

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ได้เสนอรายงานและ(ร่าง)พระราชบัญญัติสิทธิชุมชนในการจัดการที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ซึ่ง สปช. มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ แล้ว

ประเด็น ๒.๒ (ร่าง) พระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. ....

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ได้เสนอรายงานและ(ร่าง)พระราชบัญญัติธนาคารที่ดิน พ.ศ. .... ต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ซึ่ง สปช. มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ ๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๘ แล้ว

๓. สวัสดิการสังคม

ประเด็น ๓.๑ การผลักดันพระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน

๑. หลักการและเหตุผล

๑.๑ การเสนอการดำเนินงานเรื่อง การจัดการสวัสดิการสังคม เป็น ๑ ใน ๔ ประเด็นของการปฏิรูประบบเพื่อสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ที่ผ่านการพิจารณาเห็นชอบของสภาปฏิรูปแห่งชาติ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการคือ “การสร้างหลักประกันทางสังคมที่เท่าเทียมให้กับชุมชนในด้านสวัสดิการชุมชนและชุมชนมีส่วนร่วมจัดบริการสาธารณะ” โดยมีการปฏิรูประบบและกลไกสำคัญที่จะเป็นกุญแจความสำเร็จ ดังนี้

(๑) รัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเป็นหุ้นส่วนสำคัญกับประชาชนในการขับเคลื่อนระบบสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่ และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้มีการบริหารจัดการระบบสวัสดิการชุมชนที่ดี อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

(๒) การปฏิรูปสวัสดิการชุมชนสู่สังคมสวัสดิการโดยชุมชนท้องถิ่น ด้วยการออกพระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางนโยบายในการสนับสนุนการดำเนินงานของระบบสวัสดิการชุมชน

๑.๒ หลักการของระบบสวัสดิการชุมชน สวัสดิการชุมชนเป็นระบบที่ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นรวมตัวกันในแต่ละชุมชน หรือชุมชนท้องถิ่น นำทุนที่มีอยู่ในชุมชนทั้งทุนที่เป็นตัวเงิน หรือทุนอื่นที่ไม่ใช่ตัวเงินมารวมกันจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกในชุมชน หรือชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการดูแลผู้ที่สมควรได้รับการดูแล เช่น ผู้ด้อยโอกาสเป็นการสร้างหลักประกันให้เกิดความมั่นคงของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนด้วยตัวเอง มีการบริหารงานโดยตัวแทนของสมาชิกภายใต้กฎระเบียบกติกาที่สมาชิกเป็นผู้กำหนด การดำเนินงานสวัสดิการชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการที่ประชาชนเป็นตัวตั้งในการเชื่อมโยงประชาชนในชุมชนท้องถิ่นเข้าหากันนำทุนที่มีอยู่มารวมกัน แล้วกำหนดกฎเกณฑ์กติกาในการที่จะดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง โดยยึดการพึ่งตนเองเป็นหลัก ซึ่งต่อมารัฐบาลเข้ามาสนับสนุนทางนโยบายเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการดำเนินงานโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนับสนุนร่วม แต่การสนับสนุนของรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขึ้นอยู่กับนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินหรือการบริหารงานท้องถิ่นที่อาจเห็นความสำคัญแตกต่างกัน เป็นปัญหาที่ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่เกิดความไม่มั่นใจในการเข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงาน ทำให้ยังไม่สามารถขยายฐานการดำเนินงานได้ครอบคลุมพื้นที่และประชาชนส่วนใหญ่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. ประเด็นปฏิรูป

ผลักดันให้มีกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการชุมชน

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

- ๓.๑ ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน
- ๓.๒ ข้อเสนอเครือข่ายสวัสดิการชุมชนต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ
- ๓.๓ การจัดสัมมนาฯรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงาน องค์กร นักวิชาการและผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้อง

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

๔.๑ ผลการศึกษารูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน

รูปแบบการจัดสวัสดิการชุมชน มี ๓ รูปแบบที่สำคัญ คือ

๑) การจัดสวัสดิการชุมชนที่เกื้อกูลกันในพื้นที่ เช่น สวัสดิการคลอดบุตร สวัสดิการทุนการศึกษา สวัสดิการค่าเดินทางไปรักษาพยาบาล สวัสดิการเงินยืมเพื่อการประกอบอาชีพ สวัสดิการดูแลผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้ยากไร้ (ที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก) สวัสดิการผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิต การให้สวัสดิการทั้งเป็นเงิน รวมทั้งการจัดคนไปดูแลความเป็นอยู่

๒) การจัดสวัสดิการชุมชนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลข้ามพื้นที่ ได้แก่ การช่วยเหลือกรณีภัยพิบัติน้ำท่วม ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ หรือกรณีแผ่นดินไหวจังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ กองทุนสวัสดิการชุมชนที่ไม่ประสบเหตุ รวมกันส่งเงินไปช่วยเหลือ

๓) การจัดสวัสดิการชุมชนที่เป็นงานบริการสาธารณะ เป็นการให้ความช่วยเหลือชุมชน ในกรณีเร่งด่วนที่หน่วยงานของรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้จัดตั้งงบประมาณไว้ หรือไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ เช่น การดูแลที่อยู่อาศัยให้กับผู้ยากไร้ การจัดงานบุญประเพณี

๔.๒ สถานะและความก้าวหน้าของการดำเนินงานระบบสวัสดิการชุมชน

ณ วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง จำนวนทั้งสิ้น ๕,๘๖๔ กองทุน สมาชิกกองทุน ๔,๑๑๑,๖๔๗ คน เงินกองทุนรวม ๖,๐๓๐.๖๓ ล้านบาท โดยแยกเป็นเงินสมทบจากสมาชิก ๓,๘๖๖.๖๙ ล้านบาท หรือร้อยละ ๖๔ เงินสมทบจากรัฐบาล ๑,๖๒๘.๔๗ ล้านบาท หรือร้อยละ ๒๗ เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๕๕.๒๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๔ เงินบริจาคจากภาคเอกชน เงินบริจาคและอื่น ๆ ๒๗๙.๓๓ ล้านบาท หรือร้อยละ ๕ มีภาพรวมการจัดสวัสดิการชุมชนทั้งสิ้น ๑๓ ประเภท ๘๙๒.๖๔ ล้านบาท ผู้รับสวัสดิการ ๗๗๐,๔๙๑ คน

๔.๓ การสนับสนุนการดำเนินงานจากภาครัฐ

๑) ขยายผลจากพื้นที่ต้นแบบสู่การนำร่อง ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจนแห่งชาติ (ศตจ.) สนับสนุนงบประมาณจัดตั้งและพัฒนาสวัสดิการชุมชนผ่านสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ๑๑๓.๕ ล้านบาท เกิดการขยายผลการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนจาก ๑๔ พื้นที่ต้นแบบ เป็น ๑๙๑ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลในปี พ.ศ. ๒๕๕๙

๒) การสร้างความเชื่อมั่นและขยายฐานการจัดตั้งกองทุน

(๑) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ รัฐบาลของพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี ซึ่งมีนายไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม เป็นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ ได้สนับสนุนงบประมาณ จำนวน ๒๐๐ ล้านบาท ทำให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๒,๘๖๐ ตำบล

(๒) มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ มีสาระสำคัญที่ทำให้องค์กรจัดสวัสดิการชุมชนที่จัดรับรองตามกฎหมายนี้ เป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์

(๓) ปี พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐบาลของนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ สนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชนในรูปแบบสมทบโดยรัฐบาลให้การสมทบกับประชาชนในสัดส่วน ๑ : ๑ กำหนดไว้ไม่เกิน ๓๖๕ บาทต่อคนต่อปี โดยจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๕๓ สมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๗๒๗.๓๐ ล้านบาท ต่อมาเมื่อมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบในหลักการและแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบงบประมาณกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยประชาชน ๑ ส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๑ ส่วน และรัฐบาล ๑ ส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสมทบได้ตามฐานะการคลังของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินงาน ดังกล่าว

(๔) ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน ๘๐๐ ล้านบาท

(๕) ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖ รัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานในปี พ.ศ. ๒๕๕๕ จำนวน ๗๔๓.๕๘ ล้านบาท และปี พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๗๐๑.๖๖ ล้านบาท

๓) การดำเนินงานภายใต้นโยบายรัฐบาลปัจจุบัน

รัฐบาลของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้กำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินที่แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ในข้อ ๓.๓ ได้ระบุว่า จะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากขึ้น ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย กำหนดให้เรื่องการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวชี้วัดการรับรองการปฏิบัติราชการประจำปี งบประมาณ ๒๕๕๘ ด้วย

๔.๔ ระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐเป็นหน่วยดำเนินงาน

การดำเนินงานด้านระบบสวัสดิการสังคมที่มีระบบสวัสดิการชุมชนเป็นการจัดสวัสดิการในลักษณะหุ้นส่วนทางสังคม พบประเด็นที่เป็นข้อจำกัดของระบบสวัสดิการสังคม ที่รัฐเป็นหน่วยดำเนินงาน ดังนี้

๑) ไม่ครอบคลุมต่อกิจกรรมการอยู่ร่วมกันของประชาชนในชุมชน และกิจกรรมในการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนที่มีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เช่น การเดินทางไปรักษาพยาบาล

๒) ไม่ทั่วถึงประชาชน โดยสวัสดิการสังคมที่รัฐดำเนินงานยังมีประชาชนจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงในบางรูปแบบของสวัสดิการ เช่น ระบบการประกันสังคมที่ดูแลแรงงานในระบบ หรือการดูแลที่อยู่อาศัยตามโครงการบ้านเอื้ออาทร บ้านมั่นคง

๓) ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต โดยระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐดำเนินงานมีลักษณะมาตรฐานเดียวกันในทุกพื้นที่และทุกคนที่มีสิทธิ แต่ประชาชนแต่ละคนมีรายได้และรายจ่ายในการดำรงชีวิตที่แตกต่างกันจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีระบบสวัสดิการที่หลากหลายตามวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละชุมชนท้องถิ่น

๔) ไม่ทันต่อสถานการณ์ความเดือดร้อนของประชาชน ในกรณีที่เกิดปัญหาความเดือดร้อนอย่างเร่งด่วนโดยที่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ตั้งงบประมาณเพื่อการนั้นไว้ หรือเป็นปัญหาความเดือดร้อนที่ไม่มีกฎหมายกำหนดให้จ่ายเงินได้ ก็ย่อมไม่สามารถที่จะตอบสนองต่อปัญหาความเดือดร้อนนั้นได้อย่างทันที

๔.๕ ระบบสวัสดิการชุมชน มีลักษณะสำคัญ ดังนี้

- ๑) เป็นการจัดสวัสดิการตามความต้องการของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย
- ๒) เป็นการจัดสวัสดิการที่ประชาชนเป็นหุ้นส่วนสำคัญโดยรัฐบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นหุ้นส่วนสนับสนุน
- ๓) เป็นการจัดสวัสดิการที่สามารถเติมเต็มระบบสวัสดิการหลักที่หน่วยงานภาครัฐดำเนินการ
- ๔) การจัดสวัสดิการมีความคล่องตัวยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ตามระเบียบที่ประชาชนกำหนด
- ๕) มีต้นทุนการดำเนินงานต่ำเนื่องจากเป็นการปฏิบัติงานจิตอาสาโดยไม่หวังค่าตอบแทน
- ๖) มีระบบสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่แตกต่างจากสวัสดิการสังคมที่ดำเนินงานโดยภาครัฐที่สำคัญ ได้แก่ กองทุนสวัสดิการชุมชนมากกว่าร้อยละ ๗๐ จัดสวัสดิการ ได้แก่ สวัสดิการเด็กแรกเกิด สวัสดิการไปรักษาพยาบาล และสวัสดิการเสียชีวิต
- ๗) มีการขยายตัวฐานจำนวนกองทุน และฐานจำนวนสมาชิกกองทุนภายหลังที่รัฐบาลให้ความสำคัญสมทบงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

๔.๖ บทบาทของรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน

จากข้อจำกัดของระบบสวัสดิการโดยรัฐเปรียบเทียบกับจุดแข็งของระบบสวัสดิการชุมชน จึงมีการพัฒนารูปแบบมาเป็นระบบสวัสดิการชุมชนท้องถิ่นที่มีรัฐเป็นผู้สนับสนุน ดังนี้

- ๑) รัฐบาลควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางนโยบายอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานสวัสดิการชุมชน เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน นำสู่การขยายฐานพื้นที่กองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีจำนวนสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนให้กับประชาชนในเขตพื้นที่ และทำหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนให้มีความเข้มแข็ง มีการบริการจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เกิดความมั่นคง และยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ทำหน้าที่บริการสาธารณะแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสิ่งที่เป็นข้อจำกัดทางระเบียบกฎหมาย หรือระบบงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๓) องค์กรสวัสดิการชุมชน จะต้องพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการให้มีข้อมูลเปิดเผย สามารถตรวจสอบได้ พัฒนารายได้เพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายการดำเนินงานระหว่างพื้นที่ของแต่ละกองทุนเพื่อการเกื้อหนุนการดำเนินงาน

๔.๗ ผู้แทนเครือข่ายองค์กรสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศ ได้จัดทำข้อเสนอเครือข่ายสวัสดิการชุมชน ต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญ ๕ ประการ คือ

- ๑) นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐและสิทธิชุมชนในการจัดสวัสดิการชุมชนต้องได้รับการคุ้มครองและสนับสนุน
- ๒) การมีกฎหมายรองรับในเรื่องการจัดสวัสดิการ ทำให้การระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ สะดวกชัดเจน มากขึ้น

๓) สวัสดิการชุมชนช่วยแก้ปัญหาสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ ช่วยให้มีการดูแลกันภายในชุมชนลดการพึ่งพามาจากภายนอก

๔) ยกย่องสถานะกองทุนสวัสดิการชุมชนให้มีสถานะเป็นนิติบุคคล

๕) เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเป็นหุ้นส่วนรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

๔.๘ การจัดการสัมมนารับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนต่าง ๆ สรุปว่า การจัดทำมีสวัสดิการชุมชนของตนเอง เป็นระบบที่เติมเต็มระบบสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดให้ซึ่งไม่ครอบคลุมทุกช่วงวัยของชีวิต ไม่เพียงพอและไม่ทันต่อสถานการณ์ ระบบสวัสดิการชุมชนมีหลากหลายรูปแบบ ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์

ที่ประชุมมีความเห็นว่า มีความจำเป็นต้องมีกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการชุมชนซึ่งมีสาระสำคัญเรื่อง สถานะของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นกองทุนในระดับพื้นที่ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ที่จะต้องรองรับการบริหารจัดการในอนาคตที่มีสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ในชุมชนท้องถิ่น และครอบคลุมผู้ด้อยโอกาสทุกคน มีแหล่งงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง และมีสำนักงานในระดับชาติที่สามารถบริหารงานเอื้อต่อการสนับสนุนการดำเนินงานของประชาชนเป็นสำคัญ

๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางการดำเนินการ

ประเด็นกฎหมาย

มาตรการ : ผลักดันกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการชุมชนโดยการออกกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขกฎหมายที่ประกาศใช้ไปแล้วได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) กำหนดให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีสถานะในทางกฎหมายเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ภาคประชาชน ที่มีการจัดสวัสดิการในลักษณะเป็นหุ้นส่วนกับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน

๒) มีสมาชิกที่เป็นระบบเปิดรับทุกคนในชุมชนท้องถิ่นนั้นโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติหรือข้อจำกัดด้าน เพศ วัยและสถานะ

๓) รัฐบาล และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหุ้นส่วนเงินกองทุนกับประชาชนที่เพียงพอสามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่อง มั่นคงและยั่งยืน

๔) มีระบบการดำเนินงานสามารถเชื่อมโยงทั้งแหล่งทุนภายในชุมชนท้องถิ่นและทุนภายนอกเป็นเครือข่ายเกื้อหนุนการดำเนินงานร่วมกัน

๕) มีข้อกำหนดเป็นแรงจูงใจให้ภาคธุรกิจเอกชน และบุคคลทั่วไป เข้าเป็นหุ้นส่วนสนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ ตามที่รัฐกำหนด

๖) มีระบบการบริหารจัดการที่ดี ทั้งระบบการสนับสนุนและการจัดการกองทุนในระดับพื้นที่

๗) มีการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอกที่เป็นไปตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๘) มีหน่วยงานหรือองค์กรรับผิดชอบการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน

ขั้นตอน

๑) ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมและการจัดสวัสดิการชุมชน

๒) ยกร่างกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการชุมชน ตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษาไว้

๓) จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคีที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน
ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

๔) ปรับปรุง พระราชบัญญัติส่งเสริมสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๕๐

๕) เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการต่อไป

ระยะเวลาดำเนินการ

๑ ปี นับตั้งแต่ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕

๖.๑ สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนมีความมั่นคงในการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชน เนื่องจาก
มีกฎหมายรองรับ มีระบบการบริหารจัดการและการตรวจสอบที่ดี

๖.๒ สามารถลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนในการเข้าถึงสวัสดิการทางสังคม
และได้รับบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างครอบคลุม

๖.๓ ประชาชนในชุมชนรวมตัวกันเป็นพลังชุมชนที่เข้มแข็ง พี่นฟูวิถีสังคมไทย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

๖.๔ กองทุนสวัสดิการชุมชน สามารถเชื่อมโยงและสนับสนุนกองทุนการออมแห่งชาติทั้งการเพิ่มจำนวน
สมาชิกและการส่งเงินออมเข้ากองทุน

๖.๕ เกิดความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดยมีประชาชนเป็นหุ้นส่วนการดำเนินงาน

๖.๖ ลดภาระค่าใช้จ่ายของภาครัฐ ลดปัญหาการร้องเรียนการให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ ลดปัญหา
ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสวัสดิการสังคม

๖.๗ สร้างความเป็นพลเมืองที่เน้นการพึ่งตนเอง พึ่งพากันเอง

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ข้อ ๖

๗.๑ เกิดการขยายฐานกองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล
กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๕

๗.๒ มีสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐๐ ของสมาชิกที่มีอยู่ก่อนมี
พระราชบัญญัติสวัสดิการชุมชน

๗.๓ กองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถพัฒนาระดับเข้าสู่การพึ่งตนเองได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐

๗.๔ การดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกกองทุนมีการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคม
และการบริการสาธารณะร่วมกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๗.๕ เกิดกระบวนการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายสวัสดิการชุมชนทั้งในระดับจังหวัด ภูมิภาคและระดับประเทศ
ที่เข้มแข็ง

๗.๖ กองทุนสวัสดิการชุมชนมีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

**บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของ
ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....**

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ด้วยเหตุที่ภาครัฐมีนโยบายในการส่งเสริมระบบสวัสดิการชุมชนให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง และยั่งยืน โดยส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนอย่างต่อเนื่องและมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้การรับรองสถานะการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ประชาชนได้รวมตัวกันสมทบทุนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหลักประกันให้เกิดความมั่นคงของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนด้วยกันเอง บนหลักการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นการให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าของกันและกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ สร้างสังคมที่น่าอยู่ ธรรมชาติที่มั่นคง ภายใต้การจัดสวัสดิการและการบริหารจัดการที่หลากหลายตามภูมิสังคมของแต่ละชุมชนท้องถิ่น ที่ในปัจจุบันมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนครอบคลุมเกือบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนมากกว่าสี่ล้านคน

กองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้งขึ้นเป็นกองทุนภาคประชาชนที่ได้รับการสมทบงบประมาณจากรัฐบาลตามนโยบายของแต่ละรัฐบาลที่เห็นความสำคัญแตกต่างกันไป มีการสนับสนุนและสมทบงบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเป็นอิสระตามฐานะการคลัง และมีเงินบริจาคทั้งจากองค์กรการเงินที่มีอยู่ในชุมชนและเงินบริจาคภาคเอกชน ทำให้ระบบสวัสดิการชุมชนขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว

การกำหนดให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีสถานะในทางกฎหมาย ที่มีระบบงบประมาณที่เพียงพออย่างต่อเนื่องสามารถเชื่อมโยงทั้งทุนภายในชุมชนท้องถิ่นและทุนภายนอกสามารถรวมตัวเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดีที่มีการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอก จะพัฒนาไปสู่ระบบสวัสดิการชุมชนที่มั่นคง ยั่งยืน ที่จะเป็นกลไกสำคัญร่วมกับภาครัฐ และท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนให้สอดคล้องกับการดำเนินงานด้วยการตราพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๒. สาระสำคัญ

- ๒.๑ เพิ่มบทนิยาม คำว่า “สวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมความหมายของสวัสดิการชุมชน”
- ๒.๒ กำหนดนิยามของคำว่าสวัสดิการชุมชน และกองทุนสวัสดิการชุมชน
- ๒.๓ ยกเลิกความตามมาตราที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน และใช้ความใหม่ตามทีบัญญัติในกฎหมายนี้
- ๒.๔ กำหนดสถานะของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิก (มาตรา ๔๑)

๒.๕ กำหนดแหล่งทุนและทรัพย์สินในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีที่มาจากเงินสมทบจากสมาชิก เงินสมทบจากรัฐบาล เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจัดสรรให้ เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ และดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์อื่นที่เกิดขึ้นจากเงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๒)

๒.๖ เป็นระบบการเปิดรับสมาชิกที่หลากหลาย ไม่จำกัด เพศ วัยและสถานะ (มาตรา ๔๓)

๒.๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิกทำหน้าที่บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๔)

๒.๘ กำหนดวิธีการจัดตั้ง ยกเลิก ยุบรวม หรือแยกกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด (มาตรา ๔๕)

๒.๙ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน

๒.๑๐ ให้มีคณะอนุกรรมการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการสังคมอื่น ๆ โดยอาจมีคณะทำงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนจังหวัดเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานได้ตามที่คณะกรรมการกำหนด และให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน โดยจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนเป็นหน่วยงานภายในที่มีบุคลากรปฏิบัติงานประจำอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะอนุกรรมการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๘ และ ๔๙)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ...)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ ดังนี้

(๑) เพิ่มบทนิยาม คำว่า “สวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมความหมายของสวัสดิการชุมชน” และกำหนดนิยามของคำว่าสวัสดิการชุมชน และกองทุนสวัสดิการชุมชนตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓)

(๒) ยกเลิกความตามมาตราที่มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชน ในหมวด ๖ มาตรา ๔๐/๑ มาตรา ๔๐/๒ มาตรา ๔๐/๓ และมาตรา ๔๐/๔ และใช้ความใหม่ตามที่บัญญัติในกฎหมายนี้ ดังนี้

(๒/๑) กำหนดสถานะของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จดทะเบียนตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด มีฐานะเป็นนิติบุคคล เป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิก (มาตรา ๔๑)

(๒/๒) กำหนดแหล่งทุนและทรัพย์สินในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีที่มาจาก เงินสมทบจากสมาชิก เงินสมทบจากรัฐบาล เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เงินที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจัดสรรให้ เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ และดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์อื่นที่เกิดขึ้นจากเงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๒)

(๒/๓) เป็นระบบการเปิดรับสมาชิกที่หลากหลาย ไม่จำกัด เพศ วัยและสถานะ (มาตรา ๔๓)

(๒/๔) กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิกทำหน้าที่บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๔)

(๒/๕) กำหนดวิธีการจัดตั้ง ยกเลิก ยุบรวม หรือแยกกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด (มาตรา ๔๕)

(๒/๖) กำหนดให้หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน

(๒/๗) ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการสังคมอื่น ๆ โดยอาจมีคณะทำงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนจังหวัดเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานได้ตามที่คณะกรรมการกำหนด

และให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน โดยจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนเป็นหน่วยงานภายในที่มีบุคลากรปฏิบัติงานประจำอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน (มาตรา ๔๘ และ ๔๙)

เหตุผล

ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งให้การรับรองสถานะการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ประชาชนได้รวมตัวกันสมทบทุนจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นหลักประกันให้เกิดความมั่นคงของคนในชุมชน โดยคนในชุมชนด้วยตนเอง บนหลักการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เป็นการให้อย่างมีคุณค่ารับอย่างมีศักดิ์ศรี เห็นคุณค่าของกันและกันระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติ สร้างสังคมที่น่าอยู่ ธรรมชาติที่มั่นคง ภายใต้การจัดสวัสดิการและการบริหารจัดการที่หลากหลายตามภูมิสังคมของแต่ละชุมชนท้องถิ่น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันและรองรับระบบสวัสดิการชุมชนที่มีการพัฒนาขยายตัวครอบคลุมเกือบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนมากกว่าสี่ล้านคนที่จำเป็นต้องมีการกำหนดให้ระบบสวัสดิการชุมชนมีสถานะในทางกฎหมาย ที่มีระบบงบประมาณที่เพียงพออย่างต่อเนื่องสามารถเชื่อมโยงทั้งทุนภายในชุมชนท้องถิ่นและทุนภายนอก สามารถรวมตัวเป็นเครือข่ายการดำเนินงาน มีระบบการบริหารจัดการที่ดีที่มีการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอก จะพัฒนาไปสู่ระบบสวัสดิการชุมชนที่มั่นคง ยั่งยืน ที่จะเป็นกลไกสำคัญร่วมกับภาครัฐ และท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน จะทำให้เกิดความมั่นคงในการดำเนินงานอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความ หมวด ๖ แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. ๒๕๔๖ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ หมวด ๖
สวัสดิการชุมชน

มาตรา ๔๑ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นสามารถรวมตัวกันจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสวัสดิการชุมชนให้แก่สมาชิกในชุมชนท้องถิ่น โดยให้คณะผู้จัดตั้งหรือคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนที่จัดตั้ง ยื่นขอจดทะเบียนตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด กองทุนสวัสดิการชุมชนที่จดทะเบียนตามวรรคหนึ่งให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นแหล่งเงินทุนสำหรับจัดสวัสดิการชุมชนให้กับสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น
  - (๒) เป็นแหล่งเชื่อมโยงเงินทุนระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชนหรือกองทุนอื่น ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการจัดสวัสดิการชุมชนและการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน
  - (๓) รับเงินสมทบจากสมาชิก และจัดหาทุนจากแหล่งเงินทุนอื่น เพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์
  - (๔) ดำเนินการใด ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ คุณภาพชีวิต ของสมาชิกหรือประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การวางแผน รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่นในการจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม
- ในกรณีที่มีกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับใด กำหนดให้กิจการกองทุนสวัสดิการชุมชนต้องดำเนินการหรือต้องเสียภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม อันเป็นภาระที่ไม่เหมาะสมหรือเกินสมควร คณะกรรมการอาจเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการให้มีการลดภาระดังกล่าวแก่กิจการของกองทุนสวัสดิการชุมชนได้ตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๔๒ ทุนหรือทรัพย์สินในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน

- (๑) เงินสมทบจากสมาชิก
- (๒) เงินสมทบจากรัฐบาลเป็นรายปีจากรัฐบาลตามอัตราและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
- (๓) เงินสมทบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความเป็นอิสระและฐานะการคลัง
- (๔) เงินที่คณะกรรมการจัดสรรให้
- (๕) เงินหรือทรัพย์สินอื่นที่ได้รับบริจาคโดยปราศจากเงื่อนไขหรือข้อผูกพันใด ๆ
- (๖) ดอกผล รายได้ หรือผลประโยชน์อื่นที่เกิดขึ้นจากเงินหรือทรัพย์สินหรือการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชน

มาตรา ๔๓ สมาชิกและกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนนั้นโดยไม่จำกัดเพศ วัย และสถานะ

มาตรา ๔๔ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชนมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) บริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล และจัดสรรดอกผล รายได้หรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดสวัสดิการชุมชนตามประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน

(๒) ออกประกาศ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารและการจัดสวัสดิการชุมชนของกองทุนสวัสดิการชุมชน

(๓) รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก

(๔) จัดหาทุนและแหล่งเงินทุนเพื่อการจัดสวัสดิการชุมชน

(๕) จัดตั้งสำนักงานกองทุนสวัสดิการชุมชน

(๖) ทำนิตกรรม สัญญา หรือดำเนินการเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุนสวัสดิการชุมชน

(๗) ส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวกันของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันบนฐานความหลากหลายของพื้นที่ และวิถีชีวิต เพื่อเป็นหุ้นส่วนกับรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นขึ้นจากภัยพิบัติต่างๆ

(๘) ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการบูรณาการระบบสวัสดิการสังคมในชุมชนท้องถิ่น

(๙) ร่วมมือกับกองทุนหรือเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง มั่นคงและยั่งยืนของการทำงานสวัสดิการชุมชน

(๑๐) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นและคณะกรรมการทราบอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง ตามที่คณะกรรมการกำหนด

(๑๑) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนสวัสดิการชุมชน

(๑๒) ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

มาตรา ๔๕ การจัดตั้ง ยกเลิก ยุบรวม หรือแยกกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่บุคคลซึ่งมีตำแหน่งเป็นกรรมการกองทุนหรือเป็นผู้ปฏิบัติงานกองทุนสวัสดิการชุมชนมีพฤติการณ์ในการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่ไม่สุจริต หรือไม่ปฏิบัติตามประกาศ ระเบียบ ข้อบังคับที่คณะกรรมการหรือกองทุนสวัสดิการชุมชนกำหนด ให้ยุติการปฏิบัติหน้าที่

ในกรณีที่บุคคลซึ่งมีตำแหน่งเป็นกรรมการกองทุนหรือเป็นผู้ปฏิบัติงานกองทุนสวัสดิการชุมชนกระทำการทุจริตต่อหน้าที่จนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อกองทุนหรือสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ถือว่ามีความผิดตามประมวลกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๔๗ หน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน ให้มีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคง ยั่งยืนและนำไปสู่ความเข้มแข็งในการพึ่งตนเองของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน

มาตรา ๔๘ ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ที่มีผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนที่เชื่อมโยงกับระบบสวัสดิการสังคมอื่น ๆ โดยอาจมีคณะทำงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนจังหวัดเป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงานได้ตามที่คณะกรรมการ กำหนด

มาตรา ๔๙ ให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน โดยจัดตั้งสำนักงานส่งเสริมสวัสดิการชุมชนเป็นหน่วยงานภายในที่มี บุคลากรปฏิบัติงานประจำอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการ ส่งเสริมสวัสดิการชุมชน”

มาตรา ๕ คงความบทเฉพาะกาลตามมาตรา ๔๑ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ แห่ง พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.๒๕๔๖ บัญญัติเป็นมาตรา ๕๐ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๕๒ ตามลำดับ

มาตรา ๖ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
.....